

Arjen tuki ja hyvä kohtaaminen

Kirsi Pöykkö

Kirsi.poykko@eduouka.fi

Mentoriopettaja, KM

Neuropsykiatrinen valmentaja

Työnohjaaja

Autismiliiton kouluttama kokemustoimija

”Lapsen käytös on hänen tapansa pyytää apua.

Kun ajattelemme, että lapsi on pulassa, eikä tahallaan hankala, ei rangaistus tule edes ensimmäisenä mieleen.”

T. Trogen

”Missä ongelmaa, lisää sinne
struktuuria.”

Maria Matilainen

- AJALLINEN STRUKSTUURI
päiväohjelma esillä kotona ja koulussa
- TOIMINNALLINEN STRUKTUURI
tunti- / tehtäväkohtaiset ohjeet näkyvissä; myös kotona
- YMPÄRISTÖN STRUKTUURI
tilan järjestys ja selkeys kotona ja koulussa
- PROAKTIIVINEN STRUKTUURI
systemaattinen kasvatus, ennakointi kaikkialla
”Ennakoinnin tärkein ohjenuora: älä altista lasta epäonnistumiselle”

Yleinen tuki

- Ensimmäinen keino vastata oppilaan tuentarpeeseen
- Yleistä tukea annetaan heti tuentarpeen ilmetessä, eikä sen antaminen vaadi mitään erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä. **Jokaisen perusasteen opettajan tehtävä on ohjata tukea tarvitsevaa oppilasta yleisen tuen keinoin.**
- Tuki kuuluu kaikkiin kasvatus- ja opetustilanteisiin sisältäen ruokailun ja vapaat tilanteet.
- Yleisen tuen tukimuotoina voidaan käyttää kaikkia tuen keinoja lukuun ottamatta painoalueittain opiskelua, oppiaineen yksilöllistämistä ja kokoaikaista erityisopetusta.

OPS perusteet 2014, luku 7

Miten minä voin tukea neapsylasta?

- Puheeksi ottaminen: tutkimukset, lääkitys
 - Tutkimuksiin ohjaaminen
 - Vanhemman neapsyipiirteisyyden tunnistaminen ja tuki
 - Koulupalavereissa:
 - Millaista palkkiojärjestelmää voisi lapsen kanssa kokeilla? Toimisiko?
 - Miten luokassa toteutuu struktuuri?
 - ENSIN – SITTEEN – LOPUKSI
 - Entä Yleisen tuen tarkistuslista? (Oulussa löytyy Wilmasta)
- > Tukitoimien ehdottaminen lapselle / perheelle / opettajalle

Oulun Digiarijen suositukset:

<https://www.turvataitokasvatus.fi/documents/23152206/0/Digiarijen+suositukset+perheille.pdf/27aa2ac7-c7fa-4808-93b8-c8c8fae77764>

AUTISMIKIRJO JA KOULU

"Välillä haluaisin mennä mukaan, toisinaan taas olla vähän sivussa. Ryhmätööt on vaikeita minulle."

"Minä osaan, minä tiedän! Nyt on minun vuoroni loistaa! Saan kertoa minulle tärkeästä asiasta."

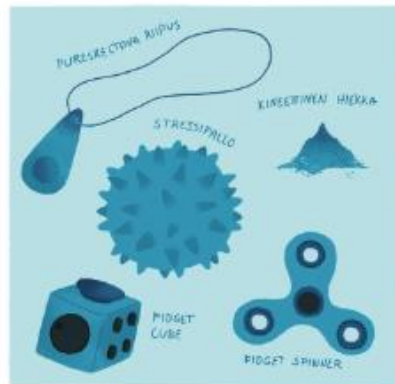
"Kuulosuojat, oma paikka ja välillä aurinkolasitkin sisällä. Ne kaikki auttavat siinä, että jaksan seurata opetusta."

"Välitunnit koulun pihan hälinässä. Olen joskus väsyneempi niiden jälkeen. Kunpa joku huomaisi sen."

"Sain luvan olla välitunnilla sisällä lukemassa omaa kirjaa. Ihana rauha."

"Nämä ovat minulle enemmän kuin leluja. Joskus ne auttavat rentoutumaan, toisinaan keskittymään."

"Tältä haluaisin lautaseni näyttävän aina. Kaikilla ruuilla on oma paikkansa."

LISÄTIETOA AUTISMIKIRJOSTA

AUTISMILIITTO RY

www.autismiliitto.fi

facebook.com/autismiliitto

twitter.com/autismiliitto

instagram.com/autismiliitto

AUTISMILIITTO

Kuvitukset: Netta Lehtola

Esimerkki stressin kasautumisesta

Neurotyypillinen henkilö

- Työskentely

- Tavanomainen tauko

- työskentely

Esim. autismikirjon henkilö

- Työskentely

- Tavanomainen tauko

- työskentely

Kaksinkertainen opetussuunnitelma / lukujärjestys

- Neurotyypillinen oppilas

1.tunti: matematiikka

2.Tunti: Englanti

Välitunti = Chillailaan

3. tunti: Historia

Lounas = paljon kivaa

4. tunti: Kuvataide

5. tunti: Liikuntaa

- Nepsy- / autismikirjon oppilas

Matematiikka + toiminnanohjaus

Englanti + kommunikaatio

Välitunti = paljon vaatimuksia

Historia + ryhmätyötaidot +
sosiaalinen vuorovaikutus

Lounas = aistit ja sosiaalinen viidakko

Kuvataide + mielikuvitus

Liikunta + aistiselviytyminen +
toiminnanohjaus

Vaihtoehtovälitunti

<https://www.tampere.fi/liitteet/n/62tMANuou/vaihtoehtovalitunti.pdf>

Miksi?

- Aistikuormitus voi kasvaa hälisevässä, kilpailevassa ja hyviä sosiaalisia taitoja edellyttävässä välituntikulttuurissa niin suureksi, että esimerkiksi alttius tapaturmiin ja tappeluihin joutumiseen kasvaa

Mikä se on?

- toiminnallinen tai rentouttava
- Yksinkertaisimmillaan vaihtoehtovälitunti sitä, että oppilas jää luokkaan lukemaan kirjaa
- monimuotoisempina esim. lautapelin pelaamista ryhmässä tai rentoutumista (aisti)huoneessa
- Keskeistä se, että lapsen/nuoren kanssa sovitaan vaihtoehtoiseen välituntiin osallistumisesta yhdessä, eikä sitä käytetä rangaistuksena huonosta käytöksestä.

Kohtaamisen kemiaa

Peilisolut ja myötävärähtely

Toimintakyikkuna ja tunnesäätely: lapsi / lähipiirin aikuiset ja lapset / koulu; MITEN?

Opettajan tukiessa oppilasta, myös muut oppilaat vahvistavat häntä. Toisaalta, jos opettaja on kriittinen ja haluaisi lapsen pois luokastaan, muut lapset omaksuvat saman asenteen ja toimivat sen mukaisesti. (Attwood 2005, 209.)

Arvostava kohtaaminen:

- Kohtaa, anna aikaa, näytä että välität ja olet kiinnostunut. Jos aikuisella ja lapsella /nuorella on toimiva vuorovaikutus, näkyy se lähipiirin asenteissa.

Lapsi on ulkona toimintakykyikkunasta:

Tilanne voisi esimerkiksi mennä näin:

- **Aloita empatialla:** "Ymmärrän, että on vaikea lopettaa."
- **Hyväksy tunne:** "Näen, että lopettaminen harmittaa."
- **Anna välineitä tunteen purkamiseen:** "Hypitään yhdessä tunnetta pienemmäksi." = tunnekokemuksen avulla takaisin toimintakykyiseksi
- **Auta siirtymässä:** "Mennään yhdessä kattamaan pöytä / tekemään jotain muuta."

Ei-tietäjäksi heittäytyminen
- avain on aina asiakkaalla

- Tietämisen sijaan -> ole utelias, ”tyhjän paperin taktikka”, M- kysymykset
- Arvostelun sijaan -> ihmettele, kysy; peukutusväittämät toimii aina
- Oikeassa olemisen sijaan -> tunnusta, taivu
- Itsevarmuuden sijaan -> suostuttele kuuntelemalla, ole armollinen, hyväksy keskeneräisyys, matalin osallistumisen taso

Jenni Hintsalan idean pohjalta 2022

1. Mitä otan esityksestä mukaani?
2. Miten sovellan tänään oppimaani arjessani?